

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 249/2010-58

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosti S. B., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. R. G., B., a J. B., Ž., zastúpenej A., s. r. o., Ž., v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. M. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaniach vedených pod sp. zn. 6 C 359/2001 a sp. zn. 5 C 360/2001 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Martin v konaniach vedených pod sp. zn. 6 C 359/2001 a sp. zn. 5 C 360/2001 porušené bolo.

2. Základné právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 porušené bolo.

3. Okresnému súdu Martin prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 konať bez zbytočných priet'ahov.

4. S. B. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur) a J. B. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Martin povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia S. B. v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. R. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Okresný súd Martin je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Okresný súd Martin je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia J. B. v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet A., s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 249/2010-39 z 25. augusta 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosti S. B. (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“) a J. B. (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 a sťažovateľky v 1. rade aj v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001.

Predsedička okresného súdu vo vyjadreniach k sťažnosti sp. zn. Spr 550/10 zo 14. júna a sp. zn. Spr. 803/2010 z 20. septembra 2010 k priebehu namietaných konaní vedených okresným súdom okrem iného uviedla:

„1. ústavná sťažnosť sa týka namietaných prietáhov v konaní Okresného súdu Martin sp. zn. 6 C/359/2001, ktoré konanie sa začalo na tunajšom súde dňa 22. 08. 2001. Dňa 06. 04. 2010 bol vo veci vynesovaný rozsudok

2. sťažovateľ nevyužil právo podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z... a sťažnosť na prietahy v konaní nepodal

Z obsahu spisu Okresného súdu Martin zn. 6 C/359/2001 vyplýva nasledovná chronológia úkonov súdu a účastníkov konania...

22. 08. 2001 - Okresnému súdu Martin postúpený spis z Okresného súdu Čadca...

08. 11. 2004 - právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu žiadosť o oznámenie stavu konania spolu s návrhom na zrušenie predbežného opatrenia

17. 02. 2005 - súd vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na odstránenie nejasností ohľadom podaného návrhu na zrušenie predbežného opatrenia vydaného Okresným súdom Žilina 09. 05. 1996 pod sp. zn. 9 Nc/3/1995, teda v inom konaní, ktoré nebolo prikázané Okresnému súdu Martin ...

05. 10. 2005 - na pojednávani vypočutí právny zástupcovia účastníkov. Pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu doplnenia dokazovania...

07. 11. 2005 - súdu doručený návrh žalobcov na zmenu žalobného petitu...

09. 02. 2006 - návrh právnej zástupkyne žalobcov na vstup účastníkov konania na strane navrhovateľa

10. 02. 2006 - na pojednávani vypočutí účastníci konania, pojednávanie odročené na 27. 02. 2006

27. 02. 2006 - vyhlásený rozsudok...

13. 04. 2006 - podané odvolanie navrhovateľmi

18. 04. 2006 - podané odvolanie odporcom...

12. 05. 2006 - spis doručený Krajskému súdu Žilina...

20. 05. 2008 - spis vrátený Okresnému súdu Martin... rozsudok zrušený a vrátený na ďalšie konanie...

11. 08. 2008 - súd vydal uznesenie, ktorým konanie navrhovateľov v rade 12), 13), 14) zastavil. Súčasne tým istým dňom pripustil zmenu návrhu...

18. 09. 2008 - navrhovatelia doručili ďalšiu zmenu návrhu...

30. 09. 2008 - pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu navrhovateľov za účelom mimosúdnej dohody na 05. 11. 2008

05. 11. 2008 - na pojednávani vypočutý svedok, prítomní účastníci a ich právny zástupcovia, odročené na 16. 12. 2008 za účelom výsluchu ďalších svedkov navrhnutých právnu zástupkyňou navrhovateľov JUDr. B.

10. 12. 2008 - právna zástupkyňa navrhovateľov JUDr. M. B. doručila súdu návrh na pripustenie zmeny o alternatívny petit

16. 12. 2008 - na pojednávani vypočutí svedkovia, odročené na návrh právnej zástupkyne navrhovateľov na 11. 02. 2009 za účelom predvolania ďalšieho svedka

04. 02. 2009 - súd nepripustil návrh navrhovateľov na zmenu žalobného petitu zo dňa 18. 09. 2008 doplnený dňa 10. 12. 2008

11. 02. 2009 - vypočutí navrhnutí svedkovia, odročené na 04. 03. 2009 za účelom vyhlásenia rozsudku

04. 03. 2009 - vo veci vyhlásený rozsudok

16. 03. 2009 - súdu doručené odvolanie navrhovateľov...

31. 03. 2009 - súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie...

17. 04. 2009 - súdu doručené odvolanie navrhovateľky v rade 5) proti zaplateniu súdneho poplatku za podané odvolanie

17. 04. 2009 - súdu doručená žiadosť navrhovateľov v rade 6), 7), 8) o vylúčenie z konania s poukazom na 2 D/2056/2008 a odvolanie plnej moci JUDr. M. B.

- 10. 06. 2009 - spis doručený Krajskému súdu Žilina na rozhodnutie o odvolaní

- 29. 01. 2010 - spis vrátený odvolacím súdom Okresnému súdu Martin, v časti potvrdený, v časti zrušený...

11. 02. 2010 - navrhovatelia v rade 4), 5), 9), 10), 11) doručili súdu návrh na pripustenie zmeny a alternatívny petit...

25. 02. 2010 - súd uznesením pripustil zmenu petitu

06. 04. 2010 - vypočutí prítomní účastníci konania, vyhlásený rozsudok...

04. 05. 2010 - súdu doručené odvolanie navrhovateľov v rade 4) 5) 9) - 11)...

28. 05. 2010 - súd predložil spis Krajskému súdu Žilina

27. 05. 2010 - Krajskému súdu Žilina doručená námietka zaujatosti všetkých sudcov Krajského súdu Žilina...

28. 05. 2010 - súdu doručené odvolanie odporcov...

21. 07. 2010 - zaslané vyjadrenie k odvolaniu právnej zástupkyňi navrhovateľa

16. 08. 2010 - spis expedovaný Krajskému súdu Žilina na rozhodnutie o odvolaní

Sťažovateľka je právnou nástupkyňou po pôvodnom navrhovateľovi MUDr. V. B., ktorý zomrel počas konania dňa...

V uvedenej veci Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol dňa 4. mája 2006 Nálezom pod č. I. ÚS 19/06-32, v ktorom konštatoval porušenie základného práva obchodnej spoločnosti S., spol. s r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 60.000,- Sk.

Od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky Okresný súd Martin konal plynulo. V období od 12. 05. 2006 do 20. 05. 2008 (teda dva roky) sa spis nachádzal na Krajskom súde Žilina a v tomto období neboli spôsobené prieťahy v konaní Okresným súdom Martin. Po vrátení spisu Krajským súdom Žilina dňa 20. 05. 2008 súd konal, rozhodoval v primeraných lehotách o procesných návrhoch účastníkov a dňa 04. 03. 2009

vyhlásil rozsudok. Opätovne od 10. 06. 2009 do 29. 01. 2010 sa spis nachádzal na Krajskom súde Žilina. Po vrátení spisu zákonný sudca konal a dňa 06. 04. 2010 vyhlásil rozsudok...

Podľa nášho názoru súd postupoval štandardne bez zbytočných prieťahov. Ešte pôvodne Okresný súd Čadca dňa 21. 06. 2000 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Čadca sp. zn. 6 C/895/1998. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 05. 12. 2000. V období prerušenia konania neplynuli žiadne lehoty a súd pravidelne zisťoval, či konanie vedené pod sp. zn. 6 C/895/1998 je právoplatne skončené. Okresný súd Čadca na žiadosť súdu nereagoval. Sudca začal konať vytýčením termínu na deň 05. 10. 2005. Subjektívne prieťahy v konaní od prvého rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky som nezistila. Konečné zodpovedanie otázky, či došlo k zbytočným prieťahom a tým k porušeniu práv navrhovateľa na spravodlivý a rýchly proces je na rozhodnutí ústavného súdu...

Ústavná sťažnosť sa týka namietaných prieťahov v konaní Okresného súdu Martin sp. zn. 5 C/360/2001, ktoré konanie sa začalo na tunajšom súde dňa 21. 08. 2001 postúpením spisu z Okresného súdu Čadca.

Sťažovateľ využijúc právo podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z... podal sťažnosť na prieťahy v konaní dňa 19. 05. 2005, ktorú riešila predsedníčka okresného súdu. Sťažnosť hodnotila ako opodstatnenú čo do celkovej doby konania....

... Vo veci týchto účastníkov konania bola už podaná ústavná sťažnosť, vedená pod sp. zn. III. ÚS 49/06-17, kedy sťažovateľom bol S. spol. s r. o. a Ústavný súd vo svojom rozhodnutí konštatoval porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a priznal finančné zadosťučinenie vo výške 40.000,- Sk a trovy právneho zastúpenia vo výške 5.788,- Sk...

Chronológia úkonov súdu a účastníkov konania bola nasledovná...

22. 08. 2001 - Okresnému súdu Martin postúpený spis z Okresného súdu Čadca...

04. 04. 2003 - vytýčený termín pojednávania na deň 30. 05. 2003

23. 05. 2003 - súdu doručená žiadosť navrhovateľa o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti

09. 6. 2003 - vytýčený termín pojednávania na 19. 09. 2003

19. 09. 2003 - súd vykonal pojednávanie, odročené na žiadosť právnej zástupkyne odporcu za účelom vyhotovenia písomného vyjadrenia k návrhu...

18. 02. 2004 - vytýčený termín pojednávania na deň 19. 03. 2004

26. 02. 2004 - súdu doručené ospravedlnenie právneho zástupcu odporcu

15. 03. 2004 - vytýčený termín pojednávania na deň 19. 04. 2004

19. 04. 2004 - pojednávanie odročené za účelom znaleckého dokazovania a predloženia dokladov

24. 05. 2004 - súd vydal uznesenie o ustanovení znalca

23. 08. 2004 - spis doručený znalcovi

08.10. 2004 - žiadosť znaleckej organizácie o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku

- 30. 06. 2005- opätovne súdu doručená žiadosť znaleckej organizácie o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku

16. 01. 2006 - súdu doručený znalecký posudok...

22. 03. 2006 - pojednávanie, odročené za účelom predloženia spisu Ústavnému súdu Slovenskej republiky Košice...

11. 04. 2006 - výzva právnemu zástupcovi navrhovateľa - upresniť okruh účastníkov na strane odporcu...

03. 05. 2006 - uznesenie o priznaní znalečného

24. 05. 2006 - postúpený návrh právneho zástupcu odporcu na zrušenie predbežného opatrenia Okresného súdu Žilina

13. 06. 2006 - opravné uznesenie - k uzneseniu zo dňa 03. 05. 2006 (znalečné)

10. 07. 2006 - urgovaná znalecká organizácia

08. 8. 2006 - vyjadrenie znaleckej organizácie k námietkam

19. 09. 2006 - vyjadrenie zaslané právnemu zástupcovi navrhovateľa, právnemu zástupcovi odporcu...

26. 11. 2006 - návrh na doplnenie znaleckého dokazovania právnym zástupcom odporcu...

17. 01. 2007 - odročené pojednávanie za účelom výsluchu svedkov na deň 08. 03. 2007...

25. 01. 2007 - žiadaná znalecká organizácia o doplnenie znaleckého posudku

08. 03. 2007 - pojednávajúce odročené do vypracovania doplnku znaleckého posudku
20. 08. 2007 - urgovaný znalec
01. 10. 2007- uznesenie na doplnenie posudku
06. 09. 2007 - odpoveď znalca
28. 01. 2008 - urgovaný znalec
08. 02. 2008 - doplnok znaleckého posudku doručený Okresnému súdu Martin
25. 02. 2008 - doplnok doručený právnomu zástupcovi navrhovateľa, právnomu zástupcovi odporcu...

pojednávajúce dňa 16. 4. 2008 odročené za účelom vyhlásenia rozsudku
21. 04. 2008 - vyhlásený rozsudok
13. 05. 2008 - podané odvolanie navrhovateľa a odporcu
30. 06. 2008 - uznesenie - priznanie znaleckého
28. 07. 2008 - spis predložený Krajskému súdu v Žiline
10. 07. 2009 - vrátený spis z KS ZA - v časti rozsudok zrušený
14. 07. 2009 - rozhodnutie KS ZA doručované účastníkom konania
16. 07. 2009 - vytýčený termín pojednávajúceho 23. 09.2009
23. 9. 2009 - pojednávajúce odročené na neurčito - právna zástupkyňa navrhovateľa žiadala lehotu na rozšírenie okruhu účastníkov konania a úpravu návrhu
30. 9. 2009 - podaný návrh právnomu zástupkyňou navrhovateľa
26. 10. 2009 - uznesenie o pripustení zmeny návrhu na začatie konania a rozšírenie účastníkov konania
23. 11. 2009 - opravné uznesenie...

11. 2. 2010 - odročené pojednávajúce na neurčito z dôvodu, že právna zástupkyňa navrhovateľa na pojednávajúci predložila písomné vyjadrenie a toto bolo potrebné preštudovať súdom a právnomu zástupkyňou odporcu
16. 02. 2010 - procesné rozhodnutie o úprave návrhu...
22. 04. 2010 - pojednávajúce odročené za účelom vyhlásenia rozsudku
22. 4. 2010 - rozsudok... (správne má byť 13. máj 2010, pozn.)
02. 07. 2010 - spis vrátený z Ústavného súdu SR a v ten istý deň expedovaný Krajskému súdu Žilina na rozhodnutie o odvolaní...

Po právnej stránke bol spor zložitý, vyžadujúci si zabezpečenie a predloženie viacerých dôkazov, jednotlivé úkony súdu systematicky smerovali k rozhodnutiu vo veci samej. Prihliadané bolo na všetky návrhy účastníkov konania na vykonanie dokazovania (námietky k znaleckému posudku, výsluch svedkov, návrh na doplnenie znaleckého posudku).

Konečné zodpovedanie otázky, či došlo k zbytočným prieťahom a tým k porušeniu práv sťažovateľky na spravodlivý a rýchly proces je na rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky...“.

Rovnaké úkony okresného súdu v namietaných konaniach zistil aj ústavný súd z obsahu súdneho spisu a vyjadrení účastníkov.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v 2. rade sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním z 8. októbra 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Považujem za potrebné zaujať stanovisko k tomuto vyjadreniu odporcu, a to z toho dôvodu, že v podstate všetky skutočnosti týkajúce sa uplatnenia môjho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov boli uvedené v mojej sťažnosti zo dňa 1. 6. 2010, avšak pokiaľ ide o stanovisko predsedníčky Okresného súdu Martin uvedené v bode II., že som nevyžila právo podľa ust. § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. o sudcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a sťažnosť na prieťahy v konaní som nepodala, považujem za potrebné sa k tejto námietke vyjadriť.

Táto námietka okresného súdu je bez opory v ustálenej súdnej praxi, pričom v tejto súvislosti poukazujem na nálezy Ústavného súdu SR:

- nález sp. zn. IV. ÚS 241/07 zo 4. 10. 2007, podľa ktorého „kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku Dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o občianskych právach alebo záväzkoch, prípadne o oprávnenosti trestného obvinenia. Nie je pri tom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania,

rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide.

Pri vybavovaní sťažnosti a prešetrení vybavenia sťažnosti podľa zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o súdoch) ide o postup administratívneho charakteru, ktorý sa riadi len uvedeným právnym predpisom, resp. zák. č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach , pretože je vyňatý aj spod pôsobnosti právnych predpisov o správnom konaní. Táto špecifická oblasť preto nespadá pod garancie práva podľa čl. 6. ods. 1. Dohovoru.

Zároveň to znamená, že postup pri vybavovaní sťažnosti, resp. prešetrení ich vybavenia podľa zákona o súdoch v nijakom prípade nemožno považovať ratione materiae za súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6. ods. 1 Dohovoru. “».

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na

prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom

konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateliek.

1. Pri hodnotení podľa kritéria zložitosti veci vedenej pod sp. zn. 5 C 360/2001 sa ústavný súd nestotožnil s tvrdením okresného súdu, že ide o právne zložitú vec, pretože konkrétne argumenty k tomuto kritériu ani neuviedol (resp. uviedol ich k hodnoteniu skutkovej zložitosti veci) a takéto spory nie sú právne zložité a existuje k nim aj stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov, aj keď skutkovo, ako to vyplýva zo súdnej praxe, spravidla predpokladajú znalecké dokazovanie. Je pravdou, že na dĺžku tohto konania malo čiastočný vplyv zisťovanie a ustálenie skutkového stavu veci, ako aj to, že v priebehu konania vyvstala potreba vykonať znalecké dokazovanie a bolo nutné vypočuť aj viacerých svedkov, ale ústavný súd na záver vychádzajúc z dosiahnutých výsledkov a zistených skutočností konštatuje, že žiadna skutková zložitost' veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku tohto konania pred okresným súdom.

Navyše, predmetom tohto aj druhého súvisiaceho konania vedeného pod sp. zn. 6 C 359/2001 sú vzájomné návrhy tých istých účastníkov na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré boli podané na inom všeobecnom súde ešte v roku 1995. K právnej a skutkovej zložitosti veci vedenej pod sp. zn. 6 C 359/2001 sa okresný súd ani nevyjadril.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v 1. rade je v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 právnu nástupkyňou po pôvodnom navrhovateľovi, ktorý zomrel ... Aj keď sťažnosť na zbytočné priet'ahy podala až 27. mája 2010, nemožno na jej ľarchu osobitne pripísať, že sa výraznou mierou podieľala na predĺžení tohto konania bez ohľadu na to, že podávala viackrát návrhy na zmenu petitu žaloby a odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu vo veci samej a podobne. Nemožno to tvrdiť ani o konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001, kde sťažovateľka v 1. rade vystupuje po úmrtí svojho otca ako odporkyňa v 5. rade.

Sťažovateľka v 2. rade je v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 účastníčkou tohto konania od samotného začiatku, teda od roku 1995, keď podala návrh na vydanie

bezdôvodného obohatenia. Ústavný súd pritom nezistil, že by sa výraznou mierou podieľala na doterajšej dĺžke tohto konania pred okresným súdom, napriek tomu, že podávala opakované zmeny petitu žaloby a opravné prostriedky proti rozsudkom okresného súdu vo veci samej, o ktorých musel rozhodovať krajský súd.

V dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať na vrub ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o uplatnených procesných právach sťažovateľiek ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných priet'ahov v namietaných konaniach pred okresným súdom.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedených konaniach došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

V konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 ústavný súd zistil, že najväčším pochybením okresného súdu je to, že i keď vo veci rozsudkom rozhodol trikrát (27. februára 2006, 4. marca 2009, 6. apríla 2010), jeho prvý rozsudok zrušil krajský súd 22. apríla 2008 pre viaceré procesné pochybenia, „*nerešpektujúc resp. nesprávne vykladajúc) ust. § 18, § 92 ods. 2 a 3, § 95 ods. 1 a § 107 ods. 1 a 3 OSP*“, a druhýkrát pre nerešpektovanie právneho názoru odvolacieho súdu (§ 226 OSP) a nevykonanie dôkazov navrhovaných účastníkmi konania. Aj keď potom posledné rozhodnutie okresného súdu v časti nadobudlo aj právoplatnosť na základe rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 8 Co 191/2009 z 24. novembra 2009, vo zvyšnej časti bolo zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. V súčasnosti sa vec nachádza na krajskom súde od júla 2010 na rozhodnutie o odvolaní účastníkov proti poslednému rozhodnutiu okresného súdu.

Okresný súd predtým v období 4 rokov od 22. augusta 2001 až do 6. septembra 2005 zisťoval stav iného konania, do právoplatného ukončenia ktorého bolo posudzované konanie prerušené ešte právoplatným uznesením Okresného súdu Čadca, ktorý konal vo veci pred jej prikázaním okresnému súdu. Na uznesenie o prerušení konania poukázala

predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti a uviedla, že okresný súd vzhľadom na existenciu tohto uznesenia dôvodne v uvedenom období vo veci nevykonával úkony smerujúce k jej prerokovaniu a rozhodnutiu.

Ústavný súd napriek tomu vymedzené obdobie hodnotí ako neefektívnu činnosť okresného súdu z dôvodu opakovaného a bezvýsledného zisťovania stavu iného konania v tak neprímerane dlhom období, hoci z obsahu spisu nevyplýva žiaden výsledok o zisťovanom stave iného konania.

V konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001 okresný súd tiež dvakrát rozhodol (21. apríl 2008 a 13. máj 2010), ale jeho prvý rozsudok v napadnutej časti krajský súd zrušil ešte 28. októbra 2008 z dôvodu, že účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 221 písm. f) OSP a konanie nie je ani po druhom rozsudku ešte právoplatne skončené, pretože účastníci podali tiež proti rozhodnutiu okresného súdu opravné prostriedky.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej judikatúry (napr. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 9/05, IV. ÚS 211/05) ďalej konštatuje, že neefektívny bol aj postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001 súvisiaci so znaleckým dokazovaním (na ten účel bolo odročené už pojednávanie konané 19. apríla 2004). Dňa 24. mája 2004 ustanovil znaleckú organizáciu, ktorá spracovala znalecký posudok až 16. januára 2006, nie v lehote stanovenej okresným súdom. Okresný súd navyše znalecké dokazovanie musel nariadiť hneď opakovane druhýkrát a doplnok k znaleckému posudku mu bol po viacerých urgenciách predložený až vo februári 2008. Okresný súd teda nepostupoval pri nariadovaní znaleckého dokazovania dôsledne a vopred nekonzultoval objektívnu možnosť podania posudku, čím v konaní vznikli zbytočné prietahy.

Podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie, ktoré trvá tak dlho, ako to bolo v daných veciach, možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery,

že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Ústavný súd preto neakceptoval stanovisko okresného súdu, že v konaniach vedených pod sp. zn. 6 C 359/2001 a 5 C 360/2001 konal a zbytočné priesťahy neboli zistené.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 a 2 výroku nálezu) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 359/2001 a u sťažovateľky v 1. rade aj v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 359/2001 konať bez zbytočných priesťahov napriek tomu, že o to sťažovateľky nežiadali.

Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky v 1. rade na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom aj v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001, neprikázal mu konať bez zbytočných priesťahov v tejto veci vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená

nálezom sp. zn. III. ÚS 49/06 z 5. apríla 2006 (m. m. I. ÚS 232/05, IV. ÚS 187/05, II. ÚS 96/06, IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky žiadali o priznanie primeraného finančného zadostučinenia. Sťažovateľka v 1. rade v sume 55 000 € a sťažovateľka v 2. rade 49 790,85 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dobu posudzovaného súdneho konania sp. zn. 6 C 359/2001 a sp. zn. 5 C 360/2001, ich priebeh o dosiahnuté výsledky a podiel sťažovateľiek a mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých priet'ahoch v posudzovanom konaní ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € sťažovateľke v 1. rade (ako účastníčke dvoch namietaných konaní) a 2 000 € sťažovateľke v 2. rade (ako účastníčky jedného namietaného konania) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 140 ods. 2 OSP ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát.

Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhrada bola priznaná za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje v roku 2010 sumu 120,23 €, režijný paušál sumu 7,21 €, a teda za dva úkony právnej služby bola odmena a paušálna náhrada hotových výdavkov ustálená na sumu

254,88 €, ktorú bolo potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky ešte zvýšiť o daň z pridanej hodnoty (19 %), (tá predstavuje sumu 48,43 €), preto celkové trovy konania priznal ústavný súd sťažovateľke v 1. rade v celkovej sume 303,31 €. Keďže ústavný súd sťažovateľke v 1. rade na základe jej žiadosti a po splnení podmienok ustanovil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil podľa § 140 ods. 2 OSP Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenmu zástupcovi trovy právneho zastúpenia v priznanej sume. Zároveň v zmysle § 148 ods. 1 OSP uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Podľa tejto vyhlášky priznal tie isté trovy konania aj sťažovateľke v 2. rade (bod 7 výroku tohto nálezu). Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky v 2. rade (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2010